

Van prijsopdrijving door tandartsen blijkt uit onderzoek geen sprake

Experiment vrije tandartstarieven gestopt op basis van ondeugdelijke marktscans: NZa moet pas op de plaats maken

Heemstede, 3 december 2013 – De rapportages van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) over het experiment met vrije tandartstarieven waren ondeugdelijk en misleidend. Dat is gebleken uit onafhankelijk onderzoek door het gerenommeerde onderzoeksbureau Milliman in opdracht van de Associatie Nederlandse Tandartsen (ANT). Het besluit om in 2012 het experiment met de vrije tarieven vroegtijdig te stoppen vanwege bewuste prijsopdrijving door tandartsen was dan ook voorbarig en onterecht. Berekeningen tonen glashelder aan dat tandartsen in 2012 slechts een inflatiecorrectie hebben doorgevoerd. Prijsstijgingen door tandartsen van meer dan 10 procent, zoals gecommuniceerd in de marktscans van de NZa, blijken niet alleen onjuist, maar bovendien gebaseerd op methodologische tekortkomingen. Uit het onderzoek komt naar voren dat de prijsstijgingen vooral zijn veroorzaakt door factoren die niet het gevolg zijn van de invoering van de vrije prijsvorming, maar van systeemwijzigingen door de NZa zelf. *“De NZa en de politiek wilden veel te snel resultaten en hebben zich laten leiden door een tunnelvisie met alle kwalijke gevolgen van dien”*, stelt ANT-voorzitter Jan Willem Vaartjes.

Met gegevens verkregen op basis van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) heeft ANT aan Milliman opdracht gegeven om de marktscans van de NZa onder de loep te nemen. Milliman is wereldwijd één van de grootste onafhankelijke consultancybureaus op het gebied van actuair onderzoek, onder andere in de zorg. Aanleiding voor het onderzoek was het besluit van de minister van VWS om op basis van de marktscans vroegtijdig de stekker uit het experiment met de vrije prijzen te trekken. De NZa beschuldigde de tandartsen van bewuste prijsopdrijving met gemiddeld 10,7 procent. Milliman heeft de methodologische tekortkomingen van de marktscans blootgelegd en de gevolgen objectief gekwantificeerd. De bevindingen van Milliman roepen belangrijke vragen op over de werkwijze van de NZa. Ze laten zien dat er grond voor gerede twijfel is aan de onderbouwing van beslissingen die op basis van de marktscans zijn genomen. Opzienbarend omdat de NZa tot nu toe elke vorm van kritiek van tafel veegde en de schuld eenzijdig bij de tandartsen bleef leggen. De beroepsgroep heeft daardoor – ten onrechte – grote reputatieschade opgelopen.

Conclusies Milliman

Uit het Milliman-rapport blijkt dat tandartsen in 2012 slechts een inflatiecorrectie van bijna 3 procent hebben doorgevoerd bij het vaststellen van de vrije tarieven, lager dan de door de NZa voorgenomen indexatie dat jaar. De rest van de vermeende prijsstijging is vrijwel geheel terug te voeren op maatregelen door de NZa zelf. Belangrijke oorzaak is de introductie van een nieuw prestatiesysteem door de NZa. De behandelingen werden opnieuw ingedeeld, waarbij 480 declaratiecodes zijn teruggebracht tot 180 geclusterde codes. Maximaal 3 procent prijsstijging kan worden toegerekend aan deze overgang naar nieuwe prestatiecodes, waarvoor de NZa verzuimd heeft een conversietabel en referentietarieven beschikbaar te maken voor tandartsen. Ook is de NZa niet in staat gebleken om op correcte wijze de referentietarieven 2011 te berekenen. Conclusie is dan ook dat van prijsopdrijving door tandartsen geen sprake is geweest.

NZa moet pas op de plaats maken

"Tandartsen zijn volkomen onterecht in het beklagdenbankje gezet", reageert Jan Willem Vaartjes. "De conclusie is dat de NZa is bezweken onder de complexiteit van de regels voor de mondzorg waar de NZa zelf verantwoordelijk voor is. Door de afwezigheid van referentieprijzen zijn veel tandartsen op het verkeerde been gezet en hebben - naar eer en geweten - getracht prijzen te berekenen bij deze nieuwe codes. De NZa heeft gefaald als marktmeester door pas medio 2012 referentieprijzen vast te stellen en deze met terugwerkende kracht toe te passen, zonder enig overleg met de sector. De NZa had hier zorgvuldiger naar moeten kijken en daarom de conclusies op basis van de Marktscan 2012 onder voorbehoud moeten trekken. De NZa is veel te stellig geweest en heeft daardoor een onjuist beeld van de sector neergezet. Er zijn verregaande conclusies getrokken uit een kort onderzoek naar een zeer complex vraagstuk."

Wortelkanaalbehandeling

Het stoort de ANT dat de NZa in haar onderzoeken heeft nagelaten om te onderzoeken of te vermelden wat de relatie was tussen de vergelijkbaarheid en complexiteit van de behandelingen en de gemeten prijsstijging in 2012 ten opzichte van 2011. De kritiek op de werkwijze en bevindingen van de NZa is goed te illustreren aan de hand van een wortelkanaalbehandeling. In plaats van de door de NZa bekend gemaakte prijsstijging tussen de 30 en 40 procent is de prijs in werkelijkheid gestegen met nog geen 1,5 procent, zo blijkt uit berekeningen van Milliman. Vaartjes: *"We zijn geschokt. Als de NZa diverse zaken in de vergelijking niet meeneemt, dan klopt er weinig van de uitkomst van het onderzoek. Dit is niet te aanvaarden gezien de grote gevolgen die het rapport heeft gehad voor de mondzorg. We overwegen met dit rapport van Milliman in de hand maatregelen te treffen tegen de NZa. We hopen echter dat de NZa het niet zover zal laten komen en het rapport van Milliman serieus neemt. Juist in 2014 is het belangrijk dat wij open en constructief met de NZa in dialoog kunnen gaan en dat we collectief kunnen werken aan een aantal belangrijke dossiers. Ik zou heel teleurgesteld zijn als we niet samen deze extra mijl zouden kunnen optrekken, bijvoorbeeld in het kader van het nog lopende kostenonderzoek in de mondzorg, waarbij de Zorgautoriteit zich opnieuw dreigt te verslikken in de complexiteit van de sector."*

Voordelen consument vrije tarieven

Omdat is gebleken dat de prijzen veel minder zijn gestegen dan door de NZa in 2012 is gecommuniceerd, is de de ANT voorstander om opnieuw te kijken of het mogelijk is – al dan niet op kleinere schaal – te experimenteren met bandbreedtes in de tarieven. In de korte tijd dat het experiment heeft geduurd hebben de vrije tarieven een aantal positieve bemoedigende ontwikkelingen laten zien op het gebied van variatie in service en kwaliteit voor de consument, zoals bijvoorbeeld ruimere openingstijden en garantie. Tevens hebben de tandartsen hard gewerkt aan het transparant maken van de prijzen en de kwaliteit van de zorg die zij leveren (prijs- en praktijkinformatie via de praktijkwebsite, service-informatie via KiesBeter.nl). Vaartjes: *"Het idee van het experiment met meer vrijheid ten aanzien van de tarieven is dat de consument iets te kiezen heeft en dat heeft de minister nadrukkelijk als uitgangspunt voor een succesvol experiment geformuleerd."*